TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2013. gada 30. maijā *

Direktīva 2004/39/EK — Finanšu instrumentu tirgi — 19. pants — Profesionālās ētikas normas, sniedzot ieguldījumu pakalpojumus klientiem — Ieguldījumu konsultācija — Citi ieguldījumu pakalpojumi — Pienākums novērtēt sniedzamā pakalpojuma piemērotību vai atbilstību — Šī pienākuma neizpildes līgumiskās sekas — Ieguldījumu pakalpojums, ko piedāvā kā daļu no finanšu produkta — Mijmaiņas ("swaps") līgumi, kas paredzēti aizsardzībai pret ar finanšu produktiem saistītām procentu likmes svārstībām

Lieta C-604/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Juzgado de Primera Instancia nº 12 de Madrid* (Spānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 14. novembrī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 28. novembrī, tiesvedībā

Genil 48 SL ,

Comercial Hostelera de Grandes Vinos SL

pret

Bankinter SA ,

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA .

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*], U. Lehmuss [*U. Lõhmus*] (referents), M. Safjans [*M. Safjan*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 17. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Genil 48 SL* vārdā – *P. Rico Cadenas, procuradora*,

— *Comercial Hostelera de Grandes Vinos SL* vārdā – *B. Grande Pesquero, procuradora*, kā arī *E. Zato Tajada* un *C. Navarro García, abogados*,

* Tiesvedības valoda – spāņu.

— *Bankinter SA* un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA* vārdā – *J. Massaguer Fuentes* un *J. Iglesias Rodríguez*, *abogados*,

— Spānijas valdības vārdā – *S. Centeno Huerta*, pārstāve,

— Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *T. Müller*, pārstāvji,

— Igaunijas valdības vārdā – *M. Linntam*, pārstāve,

— Polijas valdības vārdā – *M. Szpunar* un *B. Majczyna*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *J. Baquero Cruz* un *E. Traversa*, kā arī – *R. Vasileva*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvas 2004/39/EK, kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Padomes Direktīvas 85/611/EEK un 93/6/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK un atceļ Padomes Direktīvu 93/22/EEK (OV L 145, 1. lpp.), 4. panta 1. punkta 4) apakšpunkta un 19. panta 4., 5. un 9. punkta interpretāciju.

2 Šis lūgums tika iesniegts divās tiesvedībās, pirmkārt, starp *Genil 48 SL* (turpmāk tekstā – "*Genil 48*") un *Bankinter SA* un, otrkārt, starp *Comercial Hostelera de Grandes Vinos SL* (turpmāk tekstā – "*CHGV*") un *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA* jautājumā par mijmaiņas līgumiem – dēvētiem par "swaps" –, kuru mērķis ir aizsargāt *Genil 48* un *CHGV* pret pārskatāmo procentu likmes svārstībām saistībā ar tiem finanšu produktiem, ko tās iegādājās no šīm divām bankām.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesiskais regulējums

Direktīva 2004/39

3 Direktīvas 2004/39 preambulas 2. un 31. apsvērumā ir noteikts:

"(2) [..] jāparedz saskaņošanas pakāpe, kas vajadzīga, lai ieguldītājiem nodrošinātu augstu aizsardzības līmeni [..].

[..]

(31) Viens no šīs direktīvas mērķiem ir aizsargāt ieguldītājus. [..]."

4 Šīs direktīvas 4. panta 1. punkta 2), 4) un 17) apakšpunktā ir ietvertas šādas definīcijas:

"2) "Ieguldījumu pakalpojumi un darbības" ir jebkurš pakalpojums un darbība, kas minēta I pielikuma A iedaļā un kas attiecas uz kādu I pielikuma C iedaļā minēto instrumentu;

[..]

4) “Ieguldījumu konsultācijas” ir personisku ieteikumu sniegšana klientam pēc viņa lūguma vai pēc ieguldījumu sabiedrības iniciatīvas attiecībā uz vienu vai vairākiem darījumiem, kas saistīti ar finanšu instrumentiem;

[..]

17) “Finanšu instrumenti” ir instrumenti, kas noteikti I pielikuma C iedaļā.”

5 Iepriekš minētajā [I pielikuma] A iedaļā ieguldījumu pakalpojumu un darbību vidū ir minētas finanšu konsultācijas. Turklāt šīs C iedaļas 4. punktā ir uzskaitīti “[i]espēju līgumi, standartizēti nākotnes līgumi, mijmaiņas līgumi, nestandartizēti procentu likmes nākotnes līgumi un jebkādi citi atvasināti līgumi, kas saistīti ar vērtspapīriem, valūtām, procentu likmēm vai ienesīgumu vai citiem atvasinātiem instrumentiem [..]”.

6 Šīs direktīvas II sadaļas II nodaļas 2. iedaļā ar nosaukumu “Ieguldītāju aizsardzības nodrošināšanas noteikumi” ir iekļauts 19. pants ar nosaukumu “Profesionālās ētikas normu īstenošana, sniedzot ieguldījumu pakalpojumus klientiem”. Šī panta 4.–6. un 9. punktā ir noteikts:

“4. Sniedzot konsultācijas par ieguldījumiem vai nodrošinot ieguldījumu portfeļa pārvaldi, ieguldījumu sabiedrība iegūst vajadzīgo informāciju par klienta vai potenciālā klienta zināšanām un pieredzi ieguldījumu jomā saistībā ar konkrētā veida produktu vai pakalpojumu, tā finansiālo stāvokli un ieguldījumu mērķiem, lai sabiedrība varētu ieteikt klientam vai potenciālajam klientam ieguldījumu pakalpojumus un finanšu instrumentus, kas ir tam piemēroti.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka ieguldījumu sabiedrības, sniedzot ieguldījumu pakalpojumus, kas nav 4. pantā minētie, lūdz klientam vai potenciālajam klientam sniegt informāciju par viņa zināšanām un pieredzi ieguldījumu jomā saistībā ar piedāvātā vai pieprasītā pakalpojuma konkrētā veida produktu vai pakalpojumu, lai ieguldījumu sabiedrība varētu novērtēt, vai paredzētais ieguldījumu pakalpojums vai produkts ir piemērots klientam.

Ja ieguldījumu sabiedrība, pamatojoties uz informāciju, kas gūta saskaņā ar iepriekšējo daļu, uzskata, ka attiecīgais produkts vai pakalpojums nav piemērots klientam vai potenciālajam klientam, ieguldījumu sabiedrība brīdina klientu vai potenciālo klientu. Šo brīdinājumu var sniegt standartizētā formātā.

Ja klients vai potenciālais klients nolemj nesniegt informāciju, kas minēta pirmajā daļā, vai ja viņš sniedz nepietiekamu informāciju par savām zināšanām un pieredzi, ieguldījumu sabiedrība brīdina klientu vai potenciālo klientu par to, ka šāds lēmums nedos iespēju sabiedrībai noteikt, vai paredzētais pakalpojums vai produkts ir viņam piemērots. Šo brīdinājumu var sniegt standartizētā formātā.

6. Dalībvalstis ļauj ieguldījumu sabiedrībām, sniedzot ieguldījumu pakalpojumus, kas ir tikai klientu pasūtījumu izpilde un/vai pieņemšana un nodošana ar papildpakalpojumiem vai bez tiem, sniegt šādus ieguldījumu pakalpojumus saviem klientiem bez vajadzības iegūt informāciju vai veikt novērtēšanu, kas minēta 5. punktā, ja ir izpildīti visi šādi nosacījumi:

— iepriekšminētie pakalpojumi attiecas uz akcijām, kuru tirdzniecība ir atļauta regulētā tirgū vai līdzvērtīgā trešās valsts tirgū, naudas tirgus instrumentiem, obligācijām vai cita veida parāda vērtspapīriem (izņemot tās obligācijas vai parāda vērtspapīrus, kas ietver atvasinātu instrumentu), PVKIU un citiem nekompleksiem finanšu instrumentiem. [..]

[..]

9. Ja ieguldījumu pakalpojumu piedāvā kā daļu no finanšu produkta, uz kuru jau attiecas citi Kopienas tiesību aktu noteikumi vai kopīgi Eiropas standarti, kas saistīti ar kredītiestādēm un patēriņa kredītiem attiecībā uz klientu riska novērtējumu un/vai prasībām sniegt informāciju, uz šo pakalpojumu papildus neattiecas šajā pantā norādītie pienākumi."

7 Direktīvas 2004/39 51. panta 1. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis saskaņā ar saviem tiesību aktiem nodrošina, ka var veikt attiecīgos administratīvos pasākumus vai piemērot administratīvus sodus atbildīgajām personām, ja nav ievēroti noteikumi, kas pieņemti, īstenojot šo direktīvu, un šiem pasākumiem ir jābūt efektīviem, samērīgiem un preventīviem.

Direktīva 2006/73/EK

8 Komisijas 2006. gada 10. augusta Direktīvas 2006/73/EK, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/39/EK attiecībā uz ieguldījumu sabiedrību organizatoriskām prasībām un darbības nosacījumiem un jēdzienu definīcijām minētās direktīvas mērķiem (OV L 241, 26. lpp.), 35.–37. pantā ir ietverti precizējumi par sniedzamā pakalpojuma, kas attiecīgi ir paredzēts Direktīvas 2004/39 19. panta 4. un 5. punktā, piemērotības un atbilstības novērtēšanu.

9 Direktīvas 2006/73 38. pantā ir noteikts, ka finanšu instrumentu, kas nav norādīts Direktīvas 2004/39 19. panta 6. punkta pirmajā ievilkumā, uzskata par nekompleksu instrumentu, ja uz to neattiecas nedz šīs direktīvas 4. panta 1. punkta 18) apakšpunkta c) punkts, nedz šīs pēdējās direktīvas I pielikuma C iedaļas 4.–10. punkts.

10 Direktīvas 2006/73 52. pants ir izteikts šādā redakcijā:

"Direktīvas 2004/39/EK 4. panta 1. punkta 4) apakšpunktā minētā jēdziena "ieguldījumu konsultācijas" definīcijas nolūkiem personisks ieteikums ir ieteikums, kas sniegts personai kā ieguldītājam vai potenciālam ieguldītājam, vai kā ieguldītāja vai potenciāla ieguldītāja aģentam.

Ieteikumam jābūt piemērotam šai personai vai tas ir pamatojams ar šīs personas konkrēto situāciju, un tas ietver ieteikumu veikt vienu no šādiem pasākumu kopumiem:

a) pirkt, pārdot, parakstīties, apmainīt, atpirkt, parakstīt risku vai turēt noteiktu finanšu instrumentu;

b) izmantot vai neizmantot jebkuras tiesības, ko piešķir attiecīgais finanšu instruments, pirkt, pārdot, parakstīties uz to, apmainīt vai atpirkt finanšu instrumentu.

Ieteikums nav personisks ieteikums, ja to izplata tikai izplatīšanas kanālos vai dara zināmu plašākai sabiedrībai."

Spānijas tiesiskais regulējums

11 Direktīva 2004/39 Spānijas tiesībās tika transponēta ar 1988. gada 28. jūlija Likumu Nr. 24/1988 par vērtspapīru tirgu (*Ley* 24/1988 del Mercado de Valores; 1988. gada 29. jūlija *BOE* Nr. 181, 23405. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar 2007. gada 19. decembra Likumu Nr. 47/2007 (2007. gada 20. decembra *BOE* Nr. 304, 52335. lpp.; turpmāk tekstā – "Likums Nr. 24/1988"). Šīs direktīvas 19. panta 4., 5. un 9. punkts tika īstenoti ar minētā likuma 79.a panta 6. un 7. punktu, kā arī ar 79.d pantu.

12 Šī 19. panta 4. un 5. punktā paredzētos novērtēšanas pienākumus sīkāk reglamentē Karaļa 2008. gada 15. februāra Dekrēta Nr. 217/2008 par investīciju pakalpojumu sabiedrībām un citām sabiedrībām, kas sniedz investīciju pakalpojumus, piemērojamo tiesisko regulējumu (*Real Decreto* 217/2008 sobre el régimen jurídico de las empresas de servicios de inversión y de las demás entidades que prestan servicios de inversión) (2008. gada 16. februāra *BOE* Nr. 41, 8706. lpp.), 72. un 73. pantā.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

13 No lēmuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu izriet, ka mijmaiņas līgumi, kas noslēgti starp *Genil 48* un *CHGV*, no vienas puses, un atbildētājām bankām pamatlietās, no otras puses, bija paredzēti šo pirmo interešu aizsardzībai pret pārskatāmās procentu likmes svārstībām, šajā gadījumā – *Euribor* ("Euro interbank offered rate") procentu likmju svārstībām saistībā ar finanšu produktiem, kurus tās iegādājušās no minētajām bankām.

14 Ar šiem līgumiem to slēdzējas abpusēji apņemas viena otrai izmaksāt starpību starp summām, kas izriet no to procentu likmju piemērošanas, par kurām ir panākta vienošanās dažādiem gadījumiem. Saskaņā ar šiem līgumiem, ja *Euribor* mēneša procentu likme ir mazāka par fiksēto procentu likmi, par kuru ir vienošanās, klientam ir jāmaksā no tā izrietošā starpība bankai, un ja – tieši pretēji – *Euribor* procentu likme pārsniedz fiksēto procentu likmi, par kuru ir vienošanās, bankai ir jāmaksā starpība klientam.

15 Iesniedzējtiesa uzskata, ka *Genil 48* noslēdza savu mijmaiņas līgumu 2008. gada 16. septembrī, bet *CHGV* telefoniski piekrita noslēgt šādu līgumu. Tomēr rodas strīdīgs jautājums par to, vai šis pēdējais līgums faktiski tika noslēgts šajā brīdī vai vēlāk.

16 Iesniedzējtiesa uzsver, ka *Genil 48* netika novērtēta, kā to paredz Direktīvas 2004/39 19. panta 4. un 5. punkts, kas ir transponēti ar Likuma 24/1988 79.a panta 6. un 7. punktu, un ka no lietas materiāliem neizriet, ka *CHGV* būtu novērtēta vienā vai otrā paredzētajā veidā.

17 Pamatojoties uz šāda novērtējuma trūkumu, minētie prasītāji lūdz savās iesniedzējtiesā celtajās prasībās atzīt šos līgumus par spēkā neesošiem.

18 Lai taisītu spriedumu pamatlietās, iesniedzējtiesa uzskata, ka vispirms ir jānosaka, kādi pienākumi ir bankām, kad tās piedāvā tādu finanšu instrumentu kā mijmaiņas līgums, kas attiecas uz procentu likmes svārstībām, un tad – vai atbildētājas pamatlietās šajā gadījumā ir izpildījušas šos pienākumus, un, visbeidzot, iespējamās šīs pienākumu neizpildes sekas.

19 Iesniedzējtiesa konstatē, ka šādam finanšu instrumentam ir piemērojama Direktīva 2004/39 saskaņā ar tās 4. panta 1. punkta 17) apakšpunktu, kā arī saskaņā ar tās I pielikuma C iedaļas 4. punktu. Tā uzskata, ka, lai noteiktu, vai prasītāju pamatlietā piedāvātajam pakalpojumam, proti, to *Genil 48* un *CHGV* piedāvātajiem apstrīdētajiem mijmaiņas līgumiem, ir piemērojams minētās direktīvas 19. panta 4. punkts, ir jāpārbauda, vai šis pakalpojums ir tāda "ieguldījumu konsultācija", uz kuru attiecas šī norma un kas ir definēta šīs pašas direktīvas 4. panta 1. punkta 4) apakšpunktā.

20 Ja tas tā nav, tad atbildētājām pamatlietā bija jāveic Direktīvas 2004/39 19. panta 5. punktā minētais novērtējums, ņemot vērā, ka mijmaiņas līgumi ir sarežģīti finanšu instrumenti. Vienā vai otrā gadījumā iesniedzējtiesa norāda, ka no šīs direktīvas skaidri neizriet, vai no šī 19. panta 4. vai 5. punkta izrietošo pienākumu neizpilde var izraisīt absolūtu attiecīgo līgumu spēkā neesamību, vai runa ir par klienta piekrišanas pārkāpumu, kurš ir izlabojams.

21 Visbeidzot, iesniedzējtiesa jautā, vai atbildētājas pamatlietā bija atbrīvotas no pienākuma veikt novērtējumus, kas minēti šajās pēdējās normās atbilstoši Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punktam.

22 Šādos apstākļos Madrides *Juzgado de Primera Instancia nº 12* [Pirmās instances tiesa Nr. 12] nolēma apturēt tiesvedību lietā un Tiesai uzdot šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Ja klientam piedāvā procentu likmju mijmaiņas ["swap"] līgumu, lai segtu procentu likmju svārstību risku citiem finanšu produktiem, vai tā ir jāuzskata par ieguldījumu konsultāciju Direktīvas [2004/39] 4. panta 1. punkta [4)] apakšpunkta izpratnē?

2) Vai minētās direktīvas 19. panta 4. punktā paredzētās piemērotības pārbaudes neveikšana attiecībā uz privātieguldītāju izraisa procentu likmju mijmaiņas līguma, kas ir noslēgts starp ieguldītāju un investīciju iestādi, absolūtu spēkā neesamību?

3) Gadījumā, ja saskaņā ar iepriekš minētajiem noteikumiem sniegtais pakalpojums netiek uzskatīts par ieguldījumu konsultāciju, vai pats fakts, ka tiek iegādāts sarežģīts finanšu instruments, par kādu tiek uzskatīta procentu likmju mijmaiņa ["swap"], neveicot Direktīvas [2004/39] 19. panta 5. punktā paredzēto atbilstības pārbaudi, tādu iemeslu dēļ, kuros ir vainojama investīciju iestāde, izraisa līguma absolūtu spēkā neesamību?

4) Vai pats fakts, ka kredītiestāde piedāvā sarežģītu, ar citiem finanšu produktiem saistītu finanšu instrumentu, ir pietiekams pamats tam, lai nebūtu piemērojams pienākums veikt Direktīvas [2004/39] 19. pantā noteiktās piemērotības un atbilstības pārbaudes, kas investīciju iestādei ir jāveic attiecībā uz privātiem ieguldītājiem?

5) Vai, lai panāktu Direktīvas [2004/39] 19. pantā [..] noteikto pienākumu nepiemērošanu, ir nepieciešams, lai finanšu produkts, ar kuru ir saistīts piedāvātais finanšu instruments, tiktu pakļauts tādiem pašiem ieguldītāju aizsardzības standartiem, kādi ir pieprasīti minētajā direktīvā?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

23 *Genil 48* uzskata, pirmkārt, ka iesniedzējtiesas lūgtā Direktīvas 2004/39 interpretācija nav nepieciešama sprieduma taisīšanai LESD 267. panta otrās daļas izpratnē, jo šī direktīva nav tieši piemērojama Spānijā un pamatlietās runa esot par to pienākumu neizpildes sekām, kuri noteikti Likuma 24/1988 79.a pantā un Karaļa dekrēta 217/2008 72. pantā.

24 Otrkārt, *Genil 48* norāda uz Tiesas kompetences neesamību spriest par pamatlietā aplūkoto mijmaiņas līgumu absolūtu spēkā neesamību, jo, tā kā Direktīvā 2004/39 šajā sakarā nav skaidras normas, valsts tiesu pienākums esot noteikt šādas [pienākumu] neizpildes līgumiskās sekas.

25 Turklāt atbildētājas pamatlietā tiesas sēdē apšaubīja prejudiciālo jautājumu pieņemamību tādēļ, ka tiem būtu jāsniedz ar faktiskiem apstākļiem saistītas atbildes.

26 Kas attiecas uz pirmo *Genil 48* iebildumu, jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi pašas noteiktajos tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros, kuru precizitāte Tiesai nav jāpārbauda, attiecas atbilstības pieņēmums. Tiesas atteikums lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu ir iespējams tikai tad, ja acīmredzami ir skaidrs, ka prasītajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar realitāti vai pamata lietas priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesas rīcībā nav tādu vajadzīgo faktisko un tiesību apstākļu, lai varētu sniegt noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. it īpaši 2010. gada 12. oktobra spriedumu lietā C-45/09 *Rosenbladt*, Krājums, I-9391. lpp., 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 Šajā lietā no lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu izriet, ka Direktīvas 2004/39 19. panta 4. un 5. punkts Spānijas tiesībās ir transponēts ar Likuma 24/1988 79.a pantu un ka šajā 4. punktā minēto piemērotības pārbaudi sīki reglamentē Karaļa dekrēta 217/2008 72. pants. Līdz ar to nešķiet, ka prejudiciālie jautājumi par interpretāciju, it īpaši par šīs direktīvas normu interpretāciju, nebūtu saistīti ar pamatlietu realitāti vai priekšmetu.

28 Otrais *Genil 48* iebildums konkrētāk attiecas uz otro un trešo prejudiciālo jautājumu. Aplūkojot tos saistībā ar lēmumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu sniegto pamatojumu, šajos jautājumos ir skaidri lūgts paskaidrot, kādas ir Direktīvas 2004/39 iespējamās sekas attiecībā uz līgumiem, kas ir noslēgti, neizpildot no tās 19. panta 4. un 5. punkta izrietošos pienākumus. Šī prasītāja pamatlietā apsvērumos šajā ziņā ir manāma tendence atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem un tādējādi tos izskatīt pēc būtības, nevis tikai saistībā ar to pieņemamību.

29 Kas attiecas uz atbildētāju pamatlietā izvirzīto iebildi par nepieņemamību, pietiek konstatēt, ka pat no šo prejudiciālo jautājumu teksta izriet, ka tajos tiek lūgts interpretēt konkrētas Direktīvas 2004/39 normas.

30 No iepriekš minētā izriet, ka prejudiciālie jautājumi ir pieņemami.

Par lietas būtību

Ievada apsvērumi

31 No Direktīvas 2004/39 19. panta sistēmas izriet, ka tāda ieguldījumu pakalpojuma sniegšana klientam vai potenciālajam klientam, kāds ir definēts šīs direktīvas 4. panta 1. punkta 2) apakšpunktā, principā izraisa ieguldījumu sabiedrības pienākumu veikt šī 19. panta 4. vai 5. punktā paredzēto novērtējumu, kurā runa ir par konsultācijām par ieguldījumiem, ieguldījumu portfeļa pārvaldi vai citiem šīs direktīvas I pielikuma A iedaļā minētiem ieguldījumu pakalpojumiem. Šie novērtējumi attiecīgi Direktīvas 2006/73 35.–37. pantā ir kvalificēti kā sniedzamā pakalpojuma piemērotības un atbilstības novērtēšana.

32 Direktīvas 2004/39 19. pantā tomēr ir paredzētas divas izņēmuma situācijas.

33 Pirmā izņēmuma situācija ir norādīta Direktīvas 2004/39 19. panta 6. punktā. Saskaņā ar šo normu konkrētos apstākļos nekāds novērtējums nav jāveic par konkrētu ieguldījumu pakalpojumu sniegšanu saistībā ar nekompleksiem finanšu instrumentiem.

34 Pamatlietās aplūkojamie mijmaiņas līgumi par procentu likmēm ir minēti šīs direktīvas I pielikuma C iedaļas 4. punktā, kas atbilstoši Direktīvas 2006/73 38. pantam neļauj tos uzskatīt par nekompleksiem. No tā izriet, ka Direktīvas 2004/39 19. panta 6. punkts nav piemērojams pamatlietu apstākļos.

35 Uz otro izņēmuma situāciju attiecas Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punkts. Ceturtā un piektā uzdotā jautājuma mērķis ir tostarp noteikt iespējamo šīs normas piemērojamību pamatlietā. Līdz ar to vispirms ir jāpārbauda šie jautājumi.

Par ceturto un piekto jautājumu

36 Ar savu ceturto un piekto jautājumu, kuri ir jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, ieguldījumu pakalpojums tiek piedāvāts kā daļa no finanšu produkta, ja tas ir saistīts ar šo pēdējo, un, otrkārt, vai Savienības tiesību aktu normām un pašreizējiem kopīgiem Eiropas standartiem, uz kuriem ir atsauce šajā normā, jāietver šī paša panta 4. un 5. punktā paredzētajiem pienākumiem līdzīgas prasības.

37 Pirmkārt, runājot par Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punkta, atbilstoši kuram "ieguldījumu pakalpojumu piedāvā kā daļu no finanšu produkta", piemērojamības nosacījumu, jānorāda, ka no tām šīs direktīvas valodu versijām, kuras pastāvēja tās pieņemšanas laikā, tikai franču un portugāļu valodu versijās šajā normā tika izmantots jēdziens "kā daļu no [*dans le cadre de*]", bet spāņu, dāņu, vācu, grieķu, angļu, itāļu, nīderlandiešu, somu un zviedru valodu versijās tika izmantots izteiciens, kurš ir līdzīgs izteicienam "kā daļu no" un kurš norādīja uz ciešāku un īpašāku saikni nekā tā, kuru apzīmē jēdziens "kā daļu no".

38 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienības tiesību dokumenti dažādās valodās ir jāinterpretē vienoti, un tādēļ gadījumā, ja starp šiem dokumentiem dažādās valodās ir atšķirības, attiecīgā tiesību norma ir jāinterpretē atbilstoši tā tiesiskā regulējuma sistēmai un mērķim, kura sastāvdaļa tā ir (skat. 2012. gada 28. jūnija spriedumu lietā C-19/11 *Geltl*, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 Šajā sakarā Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punktā norādītā norma ir atkāpe no šai pantā paredzētās novērtēšanas sistēmas, kas ieguldījumu sabiedrībām jāveic pakalpojumu sniegšanas laikā, tādēļ tā ir jāinterpretē šauri. Vēl jo vairāk tas ir gadījumā, kad saskaņā ar minētās direktīvas II sadaļas II nodaļas 2. iedaļu, kurā ietilpst 19. pants, minētie novērtējumi ir pasākums, kuru mērķis ir garantēt ieguldītāju aizsardzību, kā tas ir noteikts šīs [direktīvas] preambulas 2. un 31. apsvērumā (šajā ziņā skat. 2012. gada 22. marta spriedumu lietā C-248/11 *Nilaş* u.c., 48. punkts).

40 Turklāt Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punktā ir precizēts, ka ieguldījumu pakalpojumu "piedāvā" kā daļu no šī produkta.

41 Šajā normā ir precizēts arī tas, ka, ja ieguldījumu pakalpojumu piedāvā kā daļu no finanšu produkta, uz kuru jau attiecas tiesību normas vai tādas normas, kas ir minētas šajā pašā noteikumā, tad "uz šo pakalpojumu papildus neattiecas [Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punktā] norādītie pienākumi". Tomēr jēdziena "papildus" izmantošana norāda, ka šie pakalpojumi jau ir pakļauti citiem tiesību noteikumiem vai normām par klientu riska novērtēšanu un/vai prasībām informācijas jomā. Tāds būtu gadījums tikai tad, ja tie būtu neatņemama daļa no finanšu produkta brīdī, kad šī novērtēšana tiek izdarīta un/vai šīs prasības tiek izpildītas attiecībā uz šo produktu.

42 Šajos apstākļos jāuzskata, ka ieguldījumu pakalpojums tiek piedāvāts kā daļa no finanšu produkta Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punkta izpratnē tikai tad, ja tas ir neatņemama šī finanšu produkta sastāvdaļa brīdī, kad to piedāvā klientam.

43 Jautājums, vai pamatlietās runa ir par ieguldījumu pakalpojumu, kas tika piedāvāts kā daļa no finanšu produkta šīs tiesību normas izpratnē, kā to interpretē Tiesa iepriekšējos punktos, pieder pie faktisko apstākļu izvērtēšanas, kas jāveic iesniedzējtiesai saskaņā ar kompetences sadali starp Savienības tiesām un valsts tiesām. Tomēr Tiesa, izskatot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, vajadzības gadījumā var sniegt norādes, lai valsts tiesai palīdzētu veikt vērtējumu (šajā ziņā skat. 2012. gada 15. marta spriedumu lietā C-135/10 *SCF*, 67. punkts un tajā minētā judikatūra).

44 Šajā ziņā tas, ka finanšu instrumenta, par kuru ir šis pakalpojums, ilgums pārsniedz šī produkta ilgumu, ka vienotais finanšu instruments ir piemērojams dažādiem vienam un tam pašam klientam piedāvātajiem finanšu produktiem vai ka instruments un produkts tiek piedāvāti dažādos līgumos, ir

norādes, ka šis pats pakalpojums nav minētā finanšu produkta neatņemama sastāvdaļa. Tomēr iesniedzējtiesai ir jāņem vērā visi lietas apstākļi, veicot novērtējumu par saikni starp pakalpojumu un finanšu produktu.

45 Otrkārt, attiecībā uz jautājumu, vai noteikumiem vai normām par novērtējumu vai informāciju, kuras minētas Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punktā un kurām attiecīgais finanšu instruments jau ir pakļauts, būtu jābūt līdzīgām šī paša panta 4. un 5. punktā paredzētajiem pienākumiem, jākonstatē, ka šajā 9. punktā nav norādīts, ka šāda līdzība būtu nepieciešama.

46 Šajā sakarā jānorāda, ka finanšu instrumenta, uz kuru attiecas šis ieguldījumu pakalpojums, būtība var būtiski atšķirties no piedāvātā finanšu produkta būtības. Tā rezultātā veicamie novērtējumi un savācamā informācija vai sabiedrības, kas piedāvā šo produktu, sniedzamā informācija sava klienta aizsardzībai var neatbilst tai, kas ir norādīta Direktīvas 2004/39 19. panta 4. un 5. punktā.

47 Tomēr, pat ja Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punktā netiek pieprasīts, lai šajā noteikumā minētie noteikumi vai normas ietvertu identiskas prasības pienākumiem, kas ir norādīti šajā pantā, šiem noteikumiem vai normām, kā tas izriet no Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punkta, tomēr ir jāattiecas uz klientu risku novērtējumu un/vai prasībām informācijas jomā. Ņemot vērā Direktīvas 2004/39 19. panta mērķi, kas ir – kā izriet arī no šī sprieduma 39. punkta – galvenokārt aizsargāt ieguldītājus, šiem noteikumiem vai normām ir jāļauj novērtēt klientu risku un/vai tām jāiekļauj prasības informācijas jomā, kas ietver arī tādu ieguldījumu pakalpojumu, kurš ir aplūkojamā finanšu produkta neatņemama daļa, lai uz šo pakalpojumu neattiecinātu Direktīvas 2004/39 19. pantā norādītos pienākumus.

48 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2004/39 19. panta 9. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, ieguldījumu pakalpojums tiek piedāvāts kā daļa no finanšu produkta tikai tad, ja tas ir tā neatņemama sastāvdaļa brīdī, kad šis finanšu produkts tiek piedāvāts klientam, un, otrkārt, Savienības tiesību normām un kopīgiem Eiropas standartiem, uz kuriem ir atsauce šajā noteikumā, jāļauj novērtēt klientu risku un/vai tiem jāiekļauj prasības informācijas jomā, kas ietver arī tādu ieguldījumu pakalpojumu, kurš ir aplūkojamā finanšu produkta neatņemama daļa, lai uz šo pakalpojumu neattiecinātu minētajā 19. pantā norādītos pienākumus.

Par pirmo jautājumu

49 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai Direktīvas 2004/39 4. panta 1. punkta 4) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas, ka klientam tiek piedāvāts mijmaiņas līgums tā finanšu produkta procentu likmju svārstību riska nosegšanai, kuru šis klients ir iegādājies, ir ieguldījumu konsultācijas pakalpojums, kā to definē šajā noteikumā.

50 Šajā sakarā vispirms jāatgādina, ka, tiklīdz ieguldījumu sabiedrība sniedz klientam ieguldījumu konsultāciju, tam ir jāveic minētās direktīvas 19. panta 4. punktā paredzētais novērtējums.

51 Atbilstoši Direktīvas 2004/39 4. panta 1. punkta 4) apakšpunktam ieguldījumu konsultācijas ir personisku ieteikumu sniegšana klientam pēc viņa lūguma vai pēc ieguldījumu sabiedrības iniciatīvas attiecībā uz vienu vai vairākiem darījumiem, kas saistīti ar finanšu instrumentiem.

52 Šajā normā minētais jēdziens "personiski ieteikumi" ir precizēts Direktīvas 2006/73 52. pantā, kurā ir noteikts, ka ieteikums ir "personisks", ja tas ir sniegts personai kā ieguldītājam vai potenciālam ieguldītājam, ja tas ir piemērots šai personai vai tas ir pamatojams ar šīs personas konkrēto situāciju. Šis jēdziens neietver ieteikumus, ko izplata tikai izplatīšanas kanālos vai dara zināmus plašākai sabiedrībai.

53 No iepriekšējos divos punktos minētajām normām izriet, ka jautājums par to, vai ieguldījumu pakalpojums ir ieguldījumu konsultācija, ir atkarīgs nevis no finanšu instrumenta, par kuru tā ir, rakstura, bet no veida, kādā tā tiek piedāvāta klientam vai potenciālajam klientam.

54 Tā kā lēmumā par prejudiciālā jautājuma uzdošanu nav precizēts veids, kādā pamatlietā aplūkojamie mijmaiņas līgumi tika piedāvāti *Genil 48* un *CHGV*, iesniedzējtiesai jāizvērtē iespējami personiskais ar to saistīto ieteikumu raksturs, ņemot vērā Direktīvas 2006/73 52. pantā norādītos kritērijus un arī to, vai ieguldījumu sabiedrībai ir vai nav jāveic Direktīvas 2004/39 19. panta 4. punktā paredzētais novērtējums.

55 Tātad uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/39 4. panta 1. punkta 4) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka piedāvājums klientam noslēgt mijmaiņas līgumu, lai nosegtu šī klienta iegādātā finanšu produkta procentu likmes svārstību risku, ir ieguldījumu konsultācija, kā tas ir definēts šajā normā, ja ieteikums par šāda mijmaiņas līguma parakstīšanu ir adresēts šim klientam tādēļ, ka viņš ir ieguldītājs vai tas tiek pasniegts kā piemērots šim klientam vai kā tāds, kas ir pamatojams ar šīs personas konkrēto situāciju, un tas netiek izplatīts tikai izplatīšanas kanālos vai paredzēts plašākai sabiedrībai.

Par otro un trešo jautājumu

56 Ar savu otro un trešo jautājumu, kuri jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, kādas ir līgumiskās sekas, kas rodas, ja ieguldījumu pakalpojumu piedāvātāja ieguldījumu sabiedrība neizpilda Direktīvas 2004/39 19. panta 4. un 5. punktā paredzētās prasības novērtēšanas jomā.

57 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, lai gan Direktīvas 2004/39 51. pantā ir paredzēts veikt attiecīgos administratīvos pasākumus vai piemērot administratīvus sodus atbildīgajām personām, ja nav ievēroti noteikumi, kas pieņemti, īstenojot šo direktīvu, tomēr tajā nav precizēts nedz tas, ka dalībvalstīm būtu jāparedz līgumiskās sekas, ja tiek noslēgti līgumi, ar kuriem netiek ievēroti no valsts tiesību aktiem, ar ko transponē Direktīvas 2004/39 19. panta 4. un 5. punktu, izrietošie pienākumi, nedz tas, kādas šīs sekas varētu būt. Tā kā šis jautājums Savienības tiesību aktos nav reglamentēts, tad katras dalībvalsts iekšējā tiesiskajā kārtībā ir jāparedz līgumiskās sekas, kādas iestājas šo pienākumu neizpildes gadījumā, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus (šajā ziņā skat. 2012. gada 19. jūlija spriedumu lietā C-591/10 *Littlewoods Retail* u.c., 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 Tātad uz otro un trešo jautājumu jāatbild, ka katras dalībvalsts iekšējā tiesiskajā kārtībā ir jāreglamentē līgumiskās sekas, kādas iestājas, ja ieguldījumu pakalpojumu piedāvājošā ieguldījumu sabiedrība neizpilda Direktīvas 2004/39 19. panta 4. un 5. punktā paredzētās prasības novērtēšanas jomā, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus.

Par tiesāšanās izdevumiem

59 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamatlietās šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvas 2004/39/EK, kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Padomes Direktīvas 85/611/EEK un 93/6/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK un atceļ Padomes Direktīvu 93/22/EEK, 19. panta 9. punkts jāinterpretē tādējādi, ka, pirmkārt, ieguldījumu pakalpojums tiek piedāvāts kā daļa no finanšu produkta tikai tad, ja tas ir tā neatņemama sastāvdaļa brīdī, kad šis finanšu produkts tiek piedāvāts klientam, un, otrkārt, Savienības tiesību

normām un kopīgiem Eiropas standartiem, uz kuriem ir atsauce šajā noteikumā, jāļauj novērtēt klientu risku un/vai tām jāiekļauj prasības informācijas jomā, kas ietver arī tādu ieguldījumu pakalpojumu, kurš ir aplūkojamā finanšu produkta neatņemama daļa, lai uz šo pakalpojumu neattiecinātu šajā 19. pantā norādītos pienākumus;

2) **Direktīvas 2004/39 4. panta 1. punkta 4) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka piedāvājums klientam noslēgt mijmaiņas līgumu, lai nosegtu šī klienta iegādātā finanšu produkta procentu likmes svārstību risku, ir ieguldījumu konsultācija, kā tas ir definēts šajā normā, ja ieteikums par šāda mijmaiņas līguma parakstīšanu ir adresēts šim klientam tādēļ, ka viņš ir ieguldītājs vai tas tiek pasniegts kā piemērots šim klientam vai kā tāds, kas ir pamatojams ar šīs personas konkrēto situāciju, un tas netiek izplatīts tikai izplatīšanas kanālos vai paredzēts plašākai sabiedrībai;**

3) **katras dalībvalsts iekšējā tiesiskajā kārtībā ir jāreglamentē līgumiskās sekas, kādas iestājas, ja ieguldījumu pakalpojumu piedāvājošā ieguldījumu sabiedrība neizpilda Direktīvas 2004/39 19. panta 4. un 5. punktā paredzētās prasības novērtēšanas jomā, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus.**

[Paraksti]